

1. พฤติการณ์การฉ้อราษฎร์บังหลวงของคณะบริหารประเทศ
2. วิจารณ์การการเมืองใช้อำนาจกดขี่ข่มเหงข้าราชการประจำ
3. รัฐบาลเป็นเผด็จการทางรัฐสภา
4. การทำลายสถาบันทหาร
5. การบิดเบือนคดีล้มล้างสถาบันพระมหากษัตริย์

โดยการปฏิบัติในครั้งนี้อาจไม่ได้มีการต่อต้านจากกลุ่มต่าง ๆ และประชาชน ต่ออย่างใด และคณะ รสช. ได้แสดงจุดยืนว่าไม่มีเจตนาเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัว คณะตั้งใจจะคืนอำนาจให้กับประชาชนโดยเร็วที่สุด โดยกำหนดเงื่อนไขเวลาของการเลือกตั้งทั่วไป และได้กำหนดให้มีคณะรัฐมนตรี โดยมี นายอานันท์ ปันยารชุน เป็นนายกรัฐมนตรี และแต่งตั้งสภานิติบัญญัติในการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญเพื่อใช้ในการปกครองประเทศ ซึ่งจุดที่ประชาชนได้ให้ความสนใจเป็นพิเศษนอกเหนือไปจากการบริหารงานของรัฐบาลนายอานันท์ ปันยารชุน ก็คือการร่างรัฐธรรมนูญว่าจะแล้วเสร็จจริงหรือไม่ และจะมีความเป็นประชาธิปไตยที่ดีกว่าเดิมหรือไม่อย่างไร ซึ่งสภานิติบัญญัติได้แต่งตั้งคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิมากมาย รวมทั้งหมด 20 คน มีรองนายกรัฐมนตรี นายมีชัย ฤชุพันธุ์ เป็นประธาน ซึ่งคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญได้ใช้เวลาร่างรัฐธรรมนูญ 5 เดือนเศษ และเสนอต่อประธานสภานิติบัญญัติ เมื่อได้พิจารณาในวาระที่ 1 แล้วก็มีมติให้ตั้งคณะกรรมการพิจารณาแปรญัตติร่างรัฐธรรมนูญ โดยมีนายโสภ โภคิน เป็นประธาน และมีกรรมการทั้งสิ้น 24 คน ซึ่งคณะกรรมการชุดนี้ได้รับฉายาว่า "ร่างทรงของ รสช." ซึ่งร่างรัฐธรรมนูญได้มีการแก้ไขและผ่านการพิจารณาในวาระที่ 2 ของการประชุมสภานิติบัญญัติ ในวันที่ 25 พฤศจิกายน 2534 และผ่านในวาระที่ 3 เมื่อวันที่ 7 ธันวาคม 2534 ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงลงพระปรมาภิไธย ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 9 ธันวาคม 2534 ประเทศไทย จึงได้มีรัฐธรรมนูญ ฉบับที่ 15 นับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปี พ.ศ. 2534 นี้ได้รับฉายาว่าฉบับ "ฮักฮัก" ฉบับ "สืบทอดอำนาจ รสช." หรือฉบับ

"หมกเม็ด"¹ โดยได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ เล่ม 108 ตอนที่ 216 ลงวันที่ 9 ธันวาคม พ.ศ.2534

นับตั้งแต่มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ ฉบับปี พุทธศักราช 2534 เป็นต้นมา ได้มีการเรียกร้องให้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญ เพื่อให้เป็นประชาธิปไตยมากขึ้น โดยเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวกับ นายกรัฐมนตรี ต้องเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การเรียกร้องได้ทวีความรุนแรงมากขึ้น จนกระทั่งเกิดเหตุการณ์พฤษภาทวิภโยค หรือเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ ระหว่างวันที่ 17 - 21 พฤษภาคม พ.ศ.2535 ซึ่งเหตุการณ์ในครั้งนี้ได้มีผู้บาดเจ็บ เสียชีวิต และสูญหาย เป็นจำนวนมาก อันเป็นผลให้รัฐสภาเร่งดำเนิน การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญตามความต้องการของมหาชน โดยในการนี้รัฐสภาได้พิจารณาให้ความเห็นชอบ โดยการประชุมคณะกรรมาธิการเต็มสภาด้วยกัน และได้ผ่านร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม รวม 4 ฉบับมี ดังนี้

ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมทั้ง 4 ฉบับที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบมีดังนี้

(1) ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 1) พุทธศักราช เป็นการแก้ไขเพิ่มเติม ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นประธานรัฐสภา และประธานวุฒิสภาเป็นรองประธานรัฐสภา

(2) ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช เป็นการแก้ไขเพิ่มเติมให้วุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎร สามารถพิจารณาเรื่องต่าง ๆ ได้ในสมัยประชุมสภา สามัญประจำปีสมัยที่ 2 เช่นเดียวกับสมัยประชุมสามัญประจำปีสามัญที่ 1

¹ วิชัย ตันศิริ, "รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน."

(3) ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช เป็นการแก้ไขเพิ่มเติม ตัดบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการเปิดอภิปรายทั่วไปในวุฒิสภา เพื่อให้คณะรัฐมนตรีแถลงข้อเท็จจริง และตัดบทบัญญัติที่ให้สมาชิกวุฒิสภามีสิทธิเช่นเดียวกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในการอภิปรายทั่วไป เพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรี และในการพิจารณาพระราชกำหนดในบทเฉพาะกาลออกทั้งหมด

(4) ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พุทธศักราช เป็นการแก้ไขเพิ่มเติม ให้นายกรัฐมนตรีต้องเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 1 ฉบับที่ 2 และฉบับที่ 3 นายกรัฐมนตรีได้นำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงลงพระปรมาภิไธยและประกาศใช้เป็นรัฐธรรมนูญแล้ว เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2535 ส่วนฉบับที่ 4 นายกรัฐมนตรีได้นำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และได้ทรงลงพระปรมาภิไธยและประกาศใช้เป็นรัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ 12 กันยายน 2535 และได้มีการเลือกตั้งเป็นครั้งแรกภายหลังจากการแก้ไขรัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ 22 กันยายน 2535 ซึ่งพรรคประชาธิปัตย์ ได้รับเลือกตั้งได้รับคะแนนเสียงมากที่สุด แต่ยังไม่เพียงพอไม่เกินครึ่งหนึ่งของจำนวน ส.ส. ในสภาผู้แทนราษฎร จึงได้จัดตั้งรัฐบาลผสม โดยมี นายชวน หลีกภัย หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ได้เป็น นายกรัฐมนตรีคนต่อมา

สิ่งสำคัญที่จะทำการศึกษานี้ก็คือ จากรัฐธรรมนูญฉบับต่าง ๆ รวมทั้งสิ้น 15 ฉบับนี้ แม้จะมีความแตกต่างกันมากบ้าง น้อยบ้าง แต่ก็ เป็นภาพสะท้อนของฝ่ายผู้มีอำนาจในสมัยนั้น ๆ โดยเป็นการกำหนดและถูกสร้างขึ้นมาจากชนชั้นนำทางการเมืองที่มีอำนาจในขณะนั้น ในอันที่จะร่างรัฐธรรมนูญเพื่อรักษาอำนาจของตนเอง รัฐธรรมนูญในลักษณะนี้จึงเป็นเพียงเครื่องมือในการสร้างความชอบธรรม ให้แก่ผู้มีอำนาจหรือยึดอำนาจ น้อยครั้งที่ประชาชนจะมีส่วนเกี่ยวข้องในการร่างรัฐธรรมนูญในการปกครองอย่างจริงจัง ยกเว้นในกรณีของรัฐธรรมนูญฉบับปี 2517 ซึ่งอาจ

กล่าวได้ว่าผู้นำของกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ได้เข้ามามีบทบาทในการร่างรัฐธรรมนูญ อยู่บ้าง แต่ก็ยังถือว่าน้อยมากสำหรับการเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองประเทศ ของประชาชน แต่สำหรับการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ฉบับปี พุทธศักราช 2534 จะปรากฏ ว่าได้มีกลุ่มพลังมวลชนเป็นจำนวนมาก ได้ทำการเรียกร้องให้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ให้เป็นไปตามความต้องการของประชาชนอย่างกว้างขวาง จนกระทั่งรัฐบาลได้ กำหนดนโยบาย และได้ทำการแก้ไขรัฐธรรมนูญให้เป็นไปตามข้อเรียกร้องของกลุ่ม พลังมวลชน ซึ่งถือได้ว่าพลังมวลชนได้ประสบความสำเร็จในการมีส่วนร่วมให้มีการ แก้ไขรัฐธรรมนูญให้เป็นไปตามความประสงค์ของประชาชนอย่างแท้จริง และเหตุ- การณ์ในครั้งนี้ได้สะท้อนให้เห็นถึงพลังประชาชนต่อการปกครองประเทศอย่างเด่นชัด ที่สุดในการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจสูงสุด ในการปกครองประเทศอย่างแท้จริง

ในระบอบการเมืองนั้นปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันแล้วว่า การดำเนินงาน ทางการเมืองใด ๆ อันเป็นปัญหาสาธารณะ หากมิได้รับความเห็นชอบหรือถูกต้องด้าน จากมวลชนแล้ว ก็ยากที่จะดำเนินไปได้ด้วยความราบรื่น เช่นในการเมืองระบอบ ประชาธิปไตยผู้ที่จะมาปกครองได้- จะต้องได้รับความยินยอมจากประชาชนหรือคน ส่วนใหญ่ก่อนเพราะในระบอบนี้ถือว่า คนส่วนใหญ่คือที่มาของอำนาจในการปกครอง และผู้ปกครองเป็นเพียงตัวแทนของประชาชนที่ได้รับมอบหมายให้มาทำหน้าที่ในการ บริหารประเทศ เมื่อเป็นเช่นนี้ประชาชนส่วนใหญ่หรือผู้ใต้การปกครองมีสิทธิที่จะทำ การคัดเลือก หรือเปลี่ยนแปลงตัวผู้ปกครองได้เมื่อประชาชนไม่พอใจ ในกรณีนี้ ผู้ปกครองต้องสิ้นสุดการเป็นผู้นำ นอกจากนี้หากประชาชน หรือคนส่วนใหญ่อ้างแล้ว ได้มีการรวมตัวที่มีพลังหรือศักยภาพเพียงพอ พลังหรือศักยภาพนั้นสามารถส่งผล กระทบต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมได้

แม้แต่ในประเทศที่กำลังพัฒนาที่มีระบอบการเมืองในแนวอำนาจนิยม มิใช่ ว่าจะละเลยพลังมวลชน ประเทศเหล่านี้ได้มีการช่วงชิงการนำในกลุ่มพลังมวลชน เหล่านี้ โดยรัฐหรือกลไกของรัฐเป็นผู้เข้าไปดำเนินการจัดตั้งกลุ่มมวลชน ทั้งนี้เพื่อให้

กลุ่มเหล่านี้ เข้ามาทำหน้าที่รับใช้รัฐหรือสนับสนุนรัฐทั้งทางตรงและทางอ้อมในด้านต่อไปนี้

1. ในทางการบริการ รัฐสนับสนุนให้ประชาชนรวมตัวกัน เพื่อรองรับนโยบายการให้บริการ หรือเพื่อรับการช่วยเหลือจากรัฐ
2. ในทางเศรษฐกิจ การสร้างกลุ่มเศรษฐกิจโดยรัฐเองจะทำให้กลุ่มทำหน้าที่เป็นตัวแทนปกป้องผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของรัฐ
3. ในด้านการเมือง ผลประโยชน์ทางการเมืองที่รัฐจะได้จากกลุ่มผลประโยชน์หรือกลุ่มกดดันที่รัฐสนับสนุนอย่างใกล้ชิด คือ การเป็นปัจจัยล้ำจุดเสถียรภาพทางการเมืองปัจจัยหนึ่งให้กับรัฐ แทนที่จะเป็นตัวกดดันให้กับรัฐวางนโยบายต่าง ๆ ตามความต้องการของตนกลุ่มเหล่านี้จะทำหน้าที่ในการรับนโยบายของรัฐ มาปฏิบัติ

กระบวนการกำหนดนโยบาย ในการแก้ไขรัฐธรรมนูญที่จะศึกษาในกรณีนี้ก็คือ

รัฐธรรมนูญ ฉบับปี พุทธศักราช 2534 อันถือได้ว่าประชาชนเป็นผู้กำหนดนโยบายในแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญอย่างจริงจัง เพื่อให้รัฐธรรมนูญมีความเป็นประชาธิปไตยตามความต้องการของประชาชนผู้เป็นเจ้าของประเทศอย่างแท้จริง ซึ่งถือว่านโยบายนี้มีความแตกต่างไปจากนโยบายที่เคยมีมา เนื่องจากมีจุดเริ่มต้นมาจากความต้องการของประชาชนอย่างกว้างขวางปรากฏการณ์อย่างนี้ไม่ค่อยจะเกิดขึ้นมากนักในประเทศไทย จึงต้องการศึกษาคูว่านโยบายนี้มีที่มาแนวความคิด มีการใช้อำนาจและอิทธิพลในการเรียกร้องของกลุ่ม อันมีผลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐในการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญอย่างไร จนกระทั่งประสบความสำเร็จตามข้อเรียกร้องของกลุ่ม

พิจารณาในแง่แนวความคิดแล้ว พฤติกรรมทางการเมืองของกลุ่มต่าง ๆ จึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจในทางการศึกษาอย่างมาก เฉพาะกรณีของประเทศไทยแล้วอย่างน้อยนับแต่เหตุการณ์ทางการเมืองเมื่อวันที่ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 ซึ่งรัฐบาล

ที่ขาดความชอบธรรมต้องยอมแพ้ต่อพลังมวลชน อันถือได้ว่าเป็นครั้งแรกที่กลุ่มพลังมวลชนประชาธิปไตยเห็นอกกลุ่มผู้ปกครองทางการเมืองและหลังจากนั้น ก็ได้เกิดปรากฏการณ์ทางการเมืองสิ่งใหม่ที่สำคัญประการหนึ่ง ก็คือการชุมนุมกันเพื่อเรียกร้องของกลุ่มต่าง ๆ โดยอาศัยการสร้างสถานการณ์ที่บีบคั้นและกดดันต่อผู้ปกครองประเทศ เพื่อให้รัฐบาลทำตามข้อเรียกร้องของกลุ่ม หรือเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ภายใต้อำนาจประชาชนโดยในสถานการณ์ต่าง ๆ และได้เกิดบ่อยครั้งขึ้นเรื่อย ๆ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของกลุ่มพลังมวลชนต่อเนื่องกันมาโดยตลอด

กลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้องประกอบไปด้วยกลุ่มต่าง ๆ ได้แก่

1. กลุ่มผู้เรียกร้องทางการเมือง อันเป็นผลึกต้นที่สำคัญภายนอกรัฐสภา
2. กลุ่มผู้เสนอร่างแก้ไขรัฐธรรมนูญ ฉบับปี พ.ศ. 2534
3. กลุ่มผู้ไม่เห็นด้วยกับร่างแก้ไขรัฐธรรมนูญ ฉบับปี พ.ศ. 2534

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาและทำความเข้าใจถึงบทบาทของกลุ่มผู้เรียกร้องทางการเมือง ในเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ ที่ใช้อำนาจและอิทธิพล เพื่อให้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ฉบับปี พุทธศักราช 2534 ในกระบวนการทางการเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกระบวนการกำหนดนโยบายของรัฐ

2. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ถึง วิธีการ ชื่องาน และการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของ กลุ่มผู้เรียกร้องทางการเมือง จากเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ และเพื่อแสดงให้เห็นถึงการต่อสู้ทางการเมืองของกลุ่มผู้เรียกร้อง ในการพยายามผลักดันการตัดสินใจของรัฐ

3. เพื่อเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ทางการเมืองของไทย ในการศึกษาพฤติกรรมการณ์ทางการเมือง และเป็นกรณีตัวอย่างที่อาจใช้ในการศึกษาเปรียบเทียบการเข้ามามีบทบาท การใช้อำนาจและอิทธิพลของกลุ่มต่าง ๆ ใน

การพยายามผลักดันต่อการตัดสินใจในกระบวนการกำหนดนโยบาย ของรัฐในกรณี ปัญหาอื่น ๆ ในระบบการเมืองไทย

สมมติฐานของการศึกษา

ผลสำเร็จของการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ฉบับปี พุทธศักราช 2534 นั้น เกิดจากการต่อสู้ของสภาของกุ่มผู้คัดค้านในการสืบทอดอำนาจของคณะ รสช. กับรัฐบาลที่ได้รับการสนับสนุนจากคณะ รสช. ซึ่งกลุ่มผู้คัดค้านสามารถใช้ประเด็นการพัฒนาประชาธิปไตย แสวงหาการสนับสนุนจากประชาชนได้กว้างขวางกว่ากลุ่ม รสช.

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา

1. กลุ่มผู้เรียกร้องทางการเมือง หมายถึงกลุ่มมวลชนที่รวมตัวกันและแสดงบทบาทต่อสาธารณะ ในการกดดันต่อรัฐบาลให้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ฉบับปี พุทธศักราช 2534 ให้มีความเป็นประชาธิปไตยมากยิ่งขึ้น ตามความต้องการของกลุ่ม
2. อิทธิพลและอำนาจ หมายถึงความสามารถในการโน้มน้าวชักชวน รวมทั้งกดดันให้อีกฝ่ายหนึ่งปฏิบัติตามเพื่อบรรลุเป้าหมายที่กลุ่มตนกำหนดไว้
3. การกำหนดนโยบายของรัฐ หมายถึงการตัดสินใจหรือตกลงใจเลือกหนทางใดหนทางหนึ่ง ที่เห็นว่าดีที่สุด เหมาะสมที่สุดหรือได้รับประโยชน์มากที่สุด จากบรรดาทางเลือกที่มีอยู่หลายทาง เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัตินำไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ ทั้งนี้รวมทั้งการตัดสินใจไม่เลือกหนทางใดหนทางหนึ่งหรือชะลอการเลือกออกไปด้วย

ประโยชน์ที่จะคาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

1. ผลการวิจัยจะช่วยให้ทราบถึงแนวทางของการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของกลุ่มผู้เรียกร้องทางการเมืองในเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ ในสถานการณ์ที่บีบคั้นและมีความกดดันต่อรัฐบาลอย่างมาก
2. ผลการวิจัยจะช่วยให้เห็นถึงวิธีการแสวงหาช่องทาง และกลยุทธ์ของการใช้อำนาจ และอิทธิพลของกลุ่มผู้เรียกร้องทางการเมืองในเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ ในการกดดันทางการเมืองต่อองค์กรที่มีอำนาจในการตัดสินใจ ต่อการกำหนดนโยบายของรัฐ
3. ผลการวิจัยจะเป็นตัวอย่าง ที่อาจใช้ในการอธิบายลักษณะของระบบการเมืองไทยที่ชัดเจนยิ่งขึ้น ในส่วนที่เกี่ยวกับกลุ่มผู้เรียกร้องทางการเมือง ที่อาศัยพลังมวลชนและการสร้างสถานการณ์ทางการเมืองที่ความกดดันในการเรียกร้อง และจะเป็นตัวอย่างในการวิจัยเกี่ยวกับการใช้อำนาจและอิทธิพล ในกระบวนการกำหนดนโยบายของรัฐ ในกรณีประเด็นปัญหาการเมืองเรื่องอื่น ๆ ต่อไป

ขอบเขตของการศึกษา

ในการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ฉบับปี พุทธศักราช 2534 นั้น การริเริ่มเกิดมาจากข้อเรียกร้องของกลุ่มพลังมวลชน ที่มีต่อการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ ฉบับปี พุทธศักราช 2534 ภายหลังจากการปฏิวัติรัฐประหารโดยคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ หรือที่เรียกว่า คณะ "รสช." ซึ่งกลุ่มพลังมวลชนได้เรียกร้องเพื่อให้มีการแก้ไขให้บทบัญญัติในรัฐธรรมนูญให้มีความเป็นประชาธิปไตยมากยิ่งขึ้น ใน 4 ประเด็น ดังต่อไปนี้คือ

1. ให้ประธานสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นประธานรัฐสภา
2. ให้มีการประชุมสภาสมัยสามัญครั้งที่ 2 เช่นเดียวกับการประชุมในสมัยสามัญครั้งที่ 1

3. กำหนดให้วุฒิสมาชิกมีบทบาทเพียงแค่ทำหน้าที่ในการกลั่นกรองร่างกฎหมายเท่านั้น

4. นายกรัฐมนตรี ต้องเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ในการศึกษากระบวนการกำหนดนโยบายของรัฐในระบบการเมืองไทย กรณีของการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ฉบับปี พุทธศักราช 2534 จะได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาไว้เพียง 3 ขั้นตอนเท่านั้น และจะได้ศึกษารอบคลุมไปถึงปัจจัยแวดล้อมต่าง ๆ ทั้งจากภายในระบบ และปัจจัยภายนอกระบบรัฐสภา สำหรับขั้นตอนที่จะศึกษา จะเริ่มจากขั้นการชี้ปัญหา ปัญหา ในขณะนั้นมีอะไรบ้าง ขั้นการศึกษาหาทางเลือกต่าง ๆ จะดูว่ามีการเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหายังไงบ้าง และในขั้นการตัดสินใจว่า มีเหตุผลใดในการตัดสินใจเลือกนโยบายนี้ อันเป็นขั้นตอนสุดท้ายและเป็นจุดมุ่งหมายในการศึกษาของการศึกษานี้

วิธีการในการศึกษา

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จะใช้วิธีการวิจัยเอกสารโดยการใช้เอกสารนั้นประกอบด้วยใช้เอกสารชั้นต้น ได้แก่ บันทึกและรายงานการประชุมร่วมกันของรัฐสภา คำอภิปราย คำแปรญัตติต่าง ๆ สำหรับเอกสารชั้นรองได้แก่ รายงานและบทความต่าง ๆ ข่าว แถลงการณ์ที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์ และสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ตลอดจนบทสัมภาษณ์ของบุคคลที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ยังได้ศึกษาจากการพูดคุยกับบุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษาซึ่งได้แก่ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา นักศึกษา และนักวิชาการที่ให้ความสนใจในเรื่องของการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ฉบับปีพุทธศักราช 2534

การนำเสนอเรื่อง

- บทที่ 1 บทนำ
บทที่ 2 ทฤษฎีและแนวความคิดที่ใช้ในการศึกษา
บทที่ 3 ความเป็นมาของรัฐธรรมนูญฉบับปี พุทธศักราช 2534
บทที่ 4 การเรียกร้องเพื่อให้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ฉบับปี พุทธศักราช

2534

- บทที่ 5 บทสรุป วิเคราะห์ และข้อเสนอแนะ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย